

גרימינג

Biblioteka Jagellońska

Kraków

Św. Anny 19

המחלקה:

מספר 40 גרשניץ
מספר 25 גרשניץ
אין מספר 25 גרשניץ
די ערשטע אין לנאטע ויט האלס 8 גרשניץ

טשענסטאכאווער

ערשיינט יעדען פרייטאג

רעדאקציע אין גרשניץ
ערשטע אלע 6. טעלעפאן 201

אָפּגאַבעס-פרייז: 20 גרשניץ

פרייז פון רעדאקציע אין גרשניץ
CZĘSTOCHOWA, ALEJA 6. TELEFON 201.
פרייז פון די אָפּגאַבעס אין די רעדאקציע נישט פּערזאָנלעך.

Piątek, dnia 12 czerwca 1931.

ליכט-צינדען 7.45

פרייטאג, פ' שלח כ"ז סיון תרצ"א.

Walne Zgromadzenie Banku Przemysłowców i Kupców

spółdzielni z ogr. odp. w CZĘSTOCHOWE odbędzie się dnia 14 czerwca 1931 roku o godz. 16-ej w lokalu Stowarzyszenia Przemysłowców i Kupców, Kościuszki 13. Porządek obrad: 1) Zagajenie zgromadzenia i wybór przewodniczącego 2) Odczytanie protokołu poprzedniego Walnego Zgromadzenia 3) a Sprawozdanie Zarządu za rok 1930 b. Odczytanie bilansu i rachunku strat i zysków za 1930 rok c. Sprawozdanie Rady Nadzorczej za 1930 rok 4) Przyjęcie bilansu i udzielenia absolutorium Zarządowi i Radzie Nadzorczej 5) Podział zysków 6) Budżet na rok 1931 7) Oznaczenie granic najwyższego kredytu jaki może być udzielony jednemu członkowi 8) Wybory: a) jednego członka Zarządu i 3 zastępców zamiast ustępujących b) 3-ch członków Rady Nadzorczej i 3-ch zastępców zamiast ustępujących: z Zarządu p. J. Dawidowicz z Rady Nadzorczej pp. Dr. B. Helman, R. Markowicz i J. Rozenberg.

די אלגעמיינע פערזאנלעכע פאבריקאנטען-און סוחרים-באנק

ג. מ. ב. ה. אין טשענסטאכאוו, קומט פאר דעם 14 יוני 1931 י. נאכמ. אין לאקאל פון פאבר. און סוחרים-פערמיט, האטשטושקי 13 סדר היום: 1) ערעפנונג און וואהל פון א פארווערדער. 2) פארלעזען דעם פראטאקאל פון דער פרייגער אלגעמיינער פערזאנלעכער פאבריקאנטען-און סוחרים-באנק פון יאָהר 1930. 3) דאס פארלעזען דעם בילאנס און חשבון פון פערזאנלעכע און ריוח פון 1930. 4) בעריכט פון אויפזיכט-ראט פון 1930. 5) דאס אָננעמען פון בילאנס און ערטיילען אָפּטאָלוטאָריום דער פערזאנלעכער און אויפזיכט-ראט. 6) פונאנדער-טיילונג פון ריוח. 7) בודזשעט אויף 1931. 8) בעשטימען די גרויס פון העכסטען קרעדיט וואס קען ער-טיילט ווערען א מיטגליד. 9) וואהלען: א. 1 מיטגליד פון דער פערזאנלעכער און 3 פערטרעטער אנש-טאט די אָפּטרעטענדע. ב. 3 מיטגלידער פון אויפזיכט-ראט און 3 פערטרעטער. עס טרעטען אַרױס: פון דער פערזאנלעכער ה' י. דאווידאוויטש, פון ראט ה"ח: ד"ר ב. העלמאן, ר. מאַרקאוויטש, י. ראָזענבערג.

Gimnazjum Koedukacyjne T-wa Zyd. Szkół Średnich w Częstochowie. Egzamin wstępny

odbędą się w niedzielę, dnia 14 czerwca br. o godz. 8-ej rano. Przy zgłoszeniu należy przedłożyć metrykę, ponadto świadectwo odejścia, o ile uczeń przechodzi z innej szkoły średniej

1931 16 יאהר. אנפ. מ. מזאה

ווידנער טרופע

זונטאג 14 יוני

מאָרגען שבת 13 יוני

די ברויטימיהל (דער טויבער)

היינט פרייטאג 12 יוני

פיעטע אין 3 אקטען (4 בילדער) פון דוד בערגעלסטאן

פיעטע אין 7 בילדער (אלע גאטס קינדער האבען פליגעל) פיעטע אין 7 בילדער פון יודישן אַנימל. רעזשי: יעקב ראָטבוים

דעקאָראַציעס און קאָסטימווען: אנדזשי פראַנאָשאַק

בילדעטען-אין דרוקעריי פון ה' באָטשאַן

1916 יעהריגע 15 יובל-טודנע פון דער

קאאפעראטיווער טאג.

זונטאג, דעם 14 ד"ח 10 פריה קומט פאר אין לאקאל פון דער קאאפעראטיווער האנדווערקער-באנק, אלע 12 א גרויסע אקאדעמיע

געווינדעט דעם אינטערנאציאנאלען קאאפעראטיווען טאג און רעם 10-יעהריגען יובל פון דער יודישער קאאפעראטיווער בעוועגונג אין פוילען.

מיט רעדעס וועלען ארויסטרעטען ה"ה דר. גייסלער, ש. ניעמיראווסקי, דר. לעאן אש, פראַפ. מינצער, א. עפשטיין, ש. פראַנק א.א. דאן וועט פאָרקומען אַ גאָסען-צייג. אלע מיטגלידער פון די יודישע צענטער, קאאפעראטיווען, ספאָרט פּערזאָנען, האַנדווערקער-שולען, האַנדווערקער-קורסען ווערען אויפגעפאָרעט זיך צו טעלען פּונקטליך 10 א זיגער פריה אין לאַקאל פון דער האַנדווערקער-באָנק, פּו אַנטײל צו נעמען אין דער אקאדעמיע ווי אויך אין גאָסען-צייג. דער קאָמיטעט צו פּײַערען דעם קאָאפּעראַטיווען-טאָג בײַ דער האַנדווערקער-באָנק אין טשענסטאָכאָוו.

באר-אנשטאלט

ספראזשאקע 4

קען מען יעדען טאג פון 7 פריה ביז 9 אָווענד בעקומען פערשידענע

פרישניצעס

צו 50 גר. און

זעלעקטיריע ווי בראציאָנס-מאסאזשען

1 א-שטאָקױג הױז מיט א גאַרטען צו פערקויפּען

טשענסטאכאוו, נאָדרעטשנאָ 12 בײַ דער סטראַ-זשאַפּאַק. ערפאָהרען בײַם ווירט.

Gimnazjum Koedukacyjne D-ra Axera w Częstochowie, ul. Zielona 24,

ogłasza niniejszem wpisy na rok szkolny 1931|32. Egzamin wstępny przedwakacyjny odbędą się dnia 21 czerwca, powakacyjne dnia 31 sierpnia Wpisy przyjmuje się codziennie w godzinach popołudniowych Niezamożni uczniowie otrzymują od Komitetu Opiekunczego ulgi we wszystkich klasach. Czesne w klasach (I i II) wynosi 25 zł

פרוכטען שאקאלארען

פון די פירמען: וועדל, פוקס, זשוואַווסקי א. אנד.

איז צו בעקומען אין דעם נײַ געעפּענטען פּרוכטען און צוקער-וואַרג-געשעפט פון

מ. עפשטיין פילסורסקי 13

אויך איז צו בעקומען אין א גרויסען אויסוואהל פערש. קען, פוטער, קאַנסערווען א. א. וו., געווענט די אָרעט:

M. Epszajn, Piłsudskiego 13.

Dr. med. B. EPSTEIN

UROLOG

Częstochowa, ul. Śląska 4. Tel. 5-42

przyjmuje obecnie od 9-11 i od 4-7.

ANALIZY LECARSKIE.

התראה.

איך בין מתרה מיין לאַקאָטאַר דוד שמואלעוויטש אָז ער זאָל מיר ערלעדיגען דאס דירה-געלד וואס מיר קומט בײַ איהם פאַר 5 קוואַרטאַל אין וואס עס האָט שוין אויך אַרױסגעטראָגען אַ אַרטייל דאס בוררים-געריכט, וואס האָט די זאָך ערלעדיגט. איך גיב איהם אַ טערמין די זאָך צו ערלע-דיגען אין משך פון 8 טאָג. אין געגענפאַל וועל איך מוזען אויסנוצען דאס רעכט וואס דינעט מיר און וועל ממילא נישט זיין פּעראַנטוואָרטליך פאַר די קאַנסעקווענצען.

העניך פראַנק

אייגענטימער פון הױז וואַרשאַווער 45.

Cegielnia „ŁOJKI” B-ci Zandstein w GNASZYNIE

podaje do wiadomości Sz. właścicieli domów i przedsiębiorców budowlanych, że sprzedaje cegłę maszynową z pieca Hoffmannowskiego I gatunku po zł. 56, a cegłę maszynową II gatunku po zł. 46 — za 1000 sztuk franko plac budowy. Zamówienia przyjmują:

Bracia ZANDSTEIN w CZĘSTOCHOWIE, ul. Kościuszki 3-b Telefon 1-52

א הערצליכען מזל-טוב ווינשען מיר אונזער קווינקע פּעליציאַ רייכער מיט ה' הענריק זילבער פון בענדין צו זייער תנאים שמעון באָטשאַן און פּרוי

רחל נאַכעמיע תנאים געשריבען אין יוני 1931 טשענסטאכאוו יענדרעוויב

צו דער פּערזאָנלעכער פון אונזער זון ליפּמאַן קליין מיט פּרל. רחל נאַכעמיע ווינשען מיר זײַ אַ הערצליכען מזל-טוב און אַ גליקליכע צוקונפּט עלטערן קליין.

צו דער פּערזאָנלעכער פון אונזער ברודער ליפּמאַן מיט פּרל. רחל נאַכעמיע ווינשען מיר זײַ אַ הערצליכען מזל-טוב, זאָל זייער צוקונפּט זײַן אַ בליהענדע און גליקליכע. ברידער קליין.

צו דער תנאים פון אונזער נעפע ליפּמאַן קליין מיט פּרל. רחל נאַכעמיע, ווינשען גליק און צופּרידענהייט משה ליפּשיץ, פּרוי און ווהנדעלע העניעק.

צו דער תנאים פון אונזער נעפע ליפּמאַן קליין מיט פּרל. רחל נאַכעמיע אויס יענדרעוויב, ווינשט אַ האַרציגען מזל-טוב און אַ גליקליכע צוקונפּט פּאַמיליע וואָלהענדלער פּאַמיליע לעשטינא.

אונזער ווירט ה' שמעון קליין און פּרוי ווינשען מיר אַ האַרציגען מזל-טוב צו דער תנאים פון זייער זון ליפּמאַן מיט פּרל. רחל נאַכעמיע דעם יונגען פאַר ווינשען מיר אַ גליקליכע צוקונפּט. יצחק מענדיל עפשטיין, פּרוי און קינדער

Z intencji zaręczyn p. RÓŻKI NACHEMCZAKÓWNY z p. LEONEM KLINEM wiele szczęścia i zadowolenia życzą

Jakubowicz i Bonhart

אַ האַרציגען מזל-טוב ווינשען מיר אונזער פּערזאָנלעכער מיטגליד ה' שמעון קליין און פּרוי צו דער תנאים פון זייער זון ליפּמאַן מיט פּרל. רחל נאַכעמיע. דערלעכט פון זײַ נחת. די פּערזאָנלעכער פון בית-לחם אין טשענסטאָכאָוו.

אַ האַרציגען מזל-טוב ווינשען מיר אונזער פּערזאָנלעכער מיטגליד ה' שמעון קליין און פּרוי צו דער תנאים פון זייער זון ליפּמאַן מיט פּרל. רחל נאַכעמיע. זאָלען זײַ דערלעכט פון זײַ פּיעל נחת. פּערזאָנלעכער פון הכנסת אורחים אין טשענסטאָכאָוו.

צו דער תנאים פון ה' ליפּמאַן קליין מיט פּרל. רחל נאַכעמיע ווינשען מיר אַ האַרציגען מזל-טוב און אַ גליקליכע צוקונפּט. ישראָל סאַמאַנאוויטש און פּאַמיליע.

Niniejszem podaje się do wiadomości terminatorcom-uczenicom, iż zapisy do

Szkoły Doksztalcającej Zawodowej

przy Związku Rzemieślników od będą się od 1 do 15 czerwca rb. w kancelarji szkoły, Narutowicza 16 codziennie od g. 7—9 wicz

דערמיט ווערט בעקאַנט געמאַכט די שילדערנס-ערן-מיידלעך, אָז די אייני-שרייבונגען אין דער

פאַך = רערנענצונגס = שולע

ביים האַנדווערקער-פּערזאָנלעכער קומען פאַר פון 1 ביז 15 יוני ד. י. אין דער קאַנצלעאַריע פון דער שולע גאַרוטאַ-וויטשאַ 16 יעדען טאָג פון 7—9 אָווענד.

נאָטיצען

נאָך די קהלה = וואהלען.

אנאיינפאך מיטעל געגען רויטע הענד.

גראַד די אַרבייטזאָמסטע ווירטינ'ס ליידען אַפּט צו זייערע ווירטע און צופּלעצטע הענד. פּאַרוואָס אייגענטליך יעדער מאַנספּערשון וויל ליבער זעהן ווייטע און געפּלעגטע הענד, מען עמ-פּעהלט דאריבער נאָכץ וואַשען, איינ-צורייבען די הענד מיט עטליכע טראָ-פען ציטרין-זאַפט און אויף ביינאַכט מיט לאַנגלין אָדער גלייצערין-און אין פּאַל פּון נויטווענדיגקייט אויף ביינאַכט אַג-טהון הענדשקעס.

אַזאַ מין פּלעגט קאָסט קוים עטלי-כע גראַשען. די הויפט-זאָך אָבער איז: בענוצען נאָך גוטע, ריינע זייף, צ. ב. די אַרזאַמאַטשע זייף „קאַלפּאַניי" (שוץ-מאַרקע וואַש-ברעטלי), וועלכע ענטהאַלט גלייצערין און איז זעהר מילד.

וואס זענען פערטרעטען אין קהלה-ראַט אויסער דער אַגודה וועמענס פּאַרשטע-הער ה' פּאַגל קומט בכלל נישט אויף די ויצניגען.

די וואהלען צו דער פּערוואַלטונג וועלען פּאַרקומען זונטאָג דעם 21-טען ד. ה.

אונטערהאַנדלונגען.
דערווייל קומען פאַר צווישען די פּאַרטייען כּסדר אונטערהאַנדלונגען ווע-גען די וואהלען צו דער פּערוואַלטונג, עס געהען אַרום פּערשידענע שמועות וועגען געוויסע בלאַקען וואס זאָלען צו דעם צוועק געשאַפען ווערען, אָבער אויף ווי ווייט זיי זענען אמת קענען מיר נישט פּעסטישטעלען.

אַ שאַרפע, אייניגע האבען אָנגעוויזען אַז די ציונים מיט זייער צו שאַרפּער וואהל-פּאַליטיק, האבען אָנגעגריפען אַלע ריכטונגען וועלכע זיי האָבען זיך געשאַפען פאַר שונאים, און אין דער צייט וואָס דער קאַמף האט געדאַרפט זיין פּעראייניגט נאָר געגען דער אַגודה, האָבען זיי געקעמפט מיט די דעמאָק-ראַטען וועלכע האבען אַ דאַנק דעם קאַמף אַריינגעפיהרט 3 מאַנדאַטען וואָס עס איז זיי אַפילו נישט געקומען אויפ'ן געדאַנק, אויך מיט די האַנדווערקער, וועלכע ווילען איצט מיט די ציונים נישט געהן, און דאס האט בעיקר שווער געמאַכט די פּעראייניגונג וועגען דער פּרעזידיום-פּאַרעג.

נאָך אַן ענגערע דיסקוסיע האָבען די פּערוואַלטע ענגומען צו קענטניש די ערקלערונגען פון די פּרנסים, און עס איז געשאַפען געוואָרען אַ קאַמיסיע פון 5 פּערזאָן וועלכע זאָל צוזאַמען מיט די 3 מורח-פּרנסים זיך בעמיהען צו רעזולירען די בעציהאָנגען צווישען דעם מורח און די ציונים, איבערהויפט בעת די וואהלען צו דער פּערוואַלטונג.

געשאַפען א וואהל-קאַמיסיע צו די פּערוואַלטונג-וואהלען.

זונטאָג איז שוין לויט דער פּעראַר-דנונג פון דער אויפזיכט-מאַכט, פאַר-געקומען אַ צווייטע ויצונג פון ראַט, אויף וועלכער עס איז אויסגעוועהלט געוואָרען אַ קאַמיסיע פון 5 פּערזאָן וועלכע האט לויט'ן געזעץ אָנצופיהרען מיט די וואהלען צו דער פּערוואַלטונג. אין דער קאַמיסיע זענען אַרײַן צו איין פאַרשטעלער פון די 5 ריכטונגען

נאָך די פּאַרגעקומענע וואהלען צום קהלה-ראַט, האָט זיך ערשט אָנגעהויבען דער ריכטיגער פּלאַנטער און די אונ-טערהאַנדלונגען צווישען די פאַרשטעלער ריכטונגען וואָס זייערע פאַרשטעלער זענען געוועהלט געוואָרען אַלס פּרנסים, קודם פל בנגוע די פּרעזענטערן פון ראַט און פון דער פּערוואַלטונג, און דאַן וועגען דער פּערוואַלטונג גופא. ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט איז פּויריגען דאַנערשטאָג פּאַרגעקומען די קאַנסטיטואירענדע ויצונג פון קהלה-ראַט אויף וועלכער עס איז געשאַפען געוואָרען אַ פּעראייניגונג צווישען מורח, האַנדווערקער, דעמאָקראַטען און אונ-פּאַרטייאישע בנגוע דעם וועהלען דאס פּרעזידיום פון ראַט, און מיט 13 שטי-מען פון די דאָזיגע פּרנסים איז אַלס פּרעזעס אויסגעוועהלט געוואָרען דער ביז-יעצטיגער פּרעזעס פון ראַט, ה' וועקסלער און אַלס וויצע-פּרעזעס דער פּרנס פון די דעמאָקראַטען ד"ר ט. קאַהן.

די בעריכטס-פּערוואַלטונג פון „מורח".

אַזוי ווי עס האָבען זיך געהאַט פּער-שפּרייט קלאַנגען אַז פּיעל מיטגלידער פון „מורח" זענען נישט צופרידען פון דעם וואס זייערע פאַרשטעלער זענען געגאַנגען צוזאַמען מיט די ציו-נים, נאָר מיט די אַנדערע ריכטונגען האָבען די פּרנסים פון „מורח" גערו-פען אַ גרעסערע פּערוואַלטונג זונטאָג אָווענד אין לאַקאַל פון „מורח". אינצווישען איז טאַק און „מורח" לאַקאַל פּאַרגעקומען אַזאַ מין פּאַרשטע-פּערוואַלטונג פון אַ רייע מיטגלידער געגען די פיהרער, צו זייערע דעם אוי-בענדערמאַנטען.

אויף דער בעריכטס-פּערוואַלטונג האָט זיך אָבער אַריינגעוויזען אַז די אונצו-פרידענע זענען נישט געווען ווי געהע-ריג אינפאַרמירט וועגען דעם גאַנג פון די אונטערהאַנדלונגען בנגוע די פּרע-זעסור פון קהלה-ראַט. די פּרנסים די ה"ה קאַבלינג, וועקסלער, און וואַר-שאַוסקי האָבען ערקלערט די פּערוואַ-מילטע גענוי ווי אַזוי די אונטערהאַנד-לונגען מיט די ציונים זענען פּאַרגע-קומען, און די דעמאָקראַטען מיט די האַנדווערקער איבערהויפט די אונפאַר-טייאישע חסידים האָבען מיט די ציו-נים נישט געוואַלט געהן, און אַזוי ווי דער „מורח" מיט ציונים אַליין וואַל-טען קיין מערהייט נישט געקענט הא-בען וואַלט אויסגעקומען אַז די אויבענ-צערמאַנטע 3 גרופען וועלכע האָבען צוזאַמען מיט די קליינהענדלער אַ מעהר-הייט פון 10 שטימען וואַלטען גענומען די פּרעזעסור פאַר זיך אין דער צייט וואס זיי זענען אַלע געווען איינשטי-מיג פאַר דער קאַנדידאַטור פון ה' וועקסלער האָט דער מורח אַנדערש נישט געקענט האַנדלען. די פּערוואַלטונג איז געווען טיילווייז פּערגלייבען.

גרויסע און וויכטיגע פּאַרשטעלער אין וועלכע ס'איז אָבגעענגען דער גורל פון יודישען פּאַלץ און זיין עתיד. **מעשה זלאַטשעוו.**

אין שטעטלי זלאַטשעוו (הינטער וויעלין) איז פּאַרגעקומען אַ פּאַרמעלער פּאַגראַם אויף דער יודישער בעפעלקע-רונג.

שוין לאַנג, איבערהויפט זינט די איצטיגע רעגירונג פון מאַרשאַל פּיל-סודסקי האָט איבערנומען די מאַכט האָבען מיר נישט געהערט וועגען קיין פּאַגראַמען און עקסצעסען ווי מען פלעגט דאס אַרופען, און מיר ווילען האָבען שטענדיג געזאָגט אַז כּאַטש די איצ-טיגע רעגירונג האָט אונזער עקאָנאָמי-שע לאַגע נישט פּערבעסערט, זענען מיר איהר אָבער טיף דאַנקבאַר פאַר דעם וואס אונזער לעבען, דאס יודישע לעבען, איז שוין מעהר נישט הפּקר אַזוי ווי דאס איז ליידער אַמאָל געווען, און קיינער פון אונז האָט זיך שוין בכלל נישט געקענט פאַרשטעלען, און אין מיטען העלען טאַג זאָלען כּלייאַגענט אָנפאַלען אויף אַ שטעטלי שוצלאַזע יודען (דער איינציגער פּאַליציאַנט וואס געפונט זיך דאָרט איז נישט אומשטאַנד געווען אָב-צוטייבען די מהנה אָנפאַלער) און מא-פען איבער זיי און וויער פּערמעגען אַ פּאַרמעלען פּאַגראַם.

און דאס אין קיינער צייט ווען די יו-דען אין די קליינע שטעטלעך, וועלכע זענען ס'רוב קרעמער און בעלי-מלא-כות, לעבען אין דעם שרעקליכסטען נויט און דחוקות, אין דער צייט ווען קיינער זאָגט דער פּרימיטיווסטער פויער נלויבט שוין נישט אַז יודען ווע-לען קומען פּערשוועקען די קריסטליכע הייליגטימער, אַז די אַרעמע יודען זע-נען צופרידען וואָס מען לאָזט זיי לע-בען, און זיך מיטגען צו בעקומען אַ שטיקעל ברויט פאַר זייערע נויטליי-דענדע פאַמיליעס.

און געטהון געווארען איז די דאָזיגע שטענדיכע אַרבייט דורך לעהרער און ערציהער פון דעם קריסטליכען יונגען דור, לעהרער פון דער דאָרטיגער פּאַוו-שענכער שול, וועלכע ווערט בעזוכט אויך דורך יודישע קינדער, און מען קען זיך פאַרשטעלען וואָסערע ערציי-הונג די דאָזיגע יונגע יודישע קינדער בעקומען פון אַט די כּלייאַנטישע לעהרער. עס איז באמת שרעקליך אַז דאָס זאָל קענען היינט פּאַסירען, אָבער מיר זע-נען זיכער אַז די שולדיגע וועלען שטרענג בעשטראַפט ווערען, די רעג-רונג פון מאַרשאַל פּילסודסקי, די רע-גירונג וואָס אויפגעשריבען אויף איהר פּאַהן אמת און גערעכטיגקייט וועט ווייזען אַז דאָס לעבען פון איה-רע בירגער, זאָגט יודען, ווערט דורך איהר געשיצט, און די אָנפאַלער ווע-לען פאַר זייער פּרוב צו בעשמויצען דעם נאָמען פון דער איצטיגער רעג-ירונג טייער בעצאָהלען. ל. פ.

די קאַנגרעס-וואהלען.
די קאַנגרעס-וואהלען, וואס זענען פאַר-געקומען די טעג ביי אונז אין פּוילען, בעווייזען אַ איבריג מאָל אַז מיט קיין דיקטאַטור קען מען איצט שוין מעהר נישט בעהערשען דעם ברייטע מאַסען זאָגאַר פון איין אַרגאַניזאַציע, דעספּאַ-טיוס שטופט אָב און דערווייטערט די חברים, און פיהרט אַרײַן אין די ריי-הען צושפּילטיערינג און להכעיס-פּאַלי-טיק, וואָס קען זיך זעהר שלעכט אָב-רויפּען אויף דער פּערוואַלטונג גופא. עס איז פּערשטענדליך אַז ביי אַזאַ גרויסער אַרגאַניזאַציע, ביי אַזאַ מעכטי-גער פּאַרלע-בעוועגונג וואס נעמט אַרום דעם גרעסטען טייל פון יודישען פּאַלץ זענען אונפּערמיידליך מיינונגס-פּערשי-דענהייטען אין געוויסע פּרטים, אין גע-וויסע איינצעלייטען בנגוע דער פּאַלי-טישער טעטיגקייט, אָבער צו אַזאַ צו-שפּילטיערינג, צו אַזאַלכע געגענזייטיגע אַרויסטרעטונגען ווי עס זענען די לעצ-טע צייטען פּאַרגעקומען, האָט נישט געדאַרפט און נישט געטאַרט קומען.

אויב ביים בעקעמפּען איין ריכטונג דער צווייטער, האַלטען מיר שטענדיג אַז עס טאַרען דאביי אומבעדינגט נישט בענוצען ווערען קיין יודלערייען און קיינערייען, נאָר דער קאַמף דאַרף גע-פיהרט ווערען דורך אויפּלעריונג, ווייל בעוואַסטויניג מאַכען די מאַסען ווער-דאס שימפען און זייערע דעם גענגער, האָט לויט, אונזער מיינונג, שטענדיג אַ פּערקעהרטע ווירקונג און מאַכט בכלל אויפ'ן ליצור אָדער צושויער נישט קיין גוטען איינדרוק, איז דאָך שוין זעל-בסטפּערשטענדליך אַז צווישען פּערשי-דענע גרופען פון איין און דער זעלבער ריכטונג, צווישען מיטגלידער פון איין און דער זעלבער אַרגאַניזאַציע וואס געהען זיך פּונאַדער בלויז אין געווי-סע פּרטים, דאַרף דער קאַמף זיין אַר-טיג, בעשיידען און זאָכליך, און נאָר אַזאַ קאַמף קען פיהרען צו אַ זיעג.

עס איז קיין ספק נישט, אַז דער רעוויזיאָניזם האָט זיך פּערשטאַרקט (ווי עס בעווייזט אונז דער אויסגאַנג פון די וואהלען) נאָר אַ דאַנק דעם וואָס דער קאַמף געגען איהם איז געפיהרט געוואָרען אין אַ צו-שאַרפּער פּאַרם, די וואָס האַלטען אַז דער רעוויזיאָניזם איז שדליך האָבען זיך נישט בעמיהט זאָכליך זיין שדליכקייט אויפּצווייזען, נאָר מען איז בעפאַלען די רעוויזיאָ-ניסטען אַזוי ווי זיי וואַלטען געווען פּעררעטער, און אַזוי זענען אויך געווען די קאַמפּס-מאַטעריע צווישען „על המשמר" מיט „על לבנות".

איצט געהט מען צום קאַנגרעס מיט אויפּגעברויטע געמיטער, אַזוי ווי דער קאַנגרעס וואַלט געווען אַ שלאַכט-פעלד פון געוויסע פּיינדיכע לאַגעריען, און עס טהוט וועה דאס האַרץ ווען מען נעמט אין אַכט, אַז דער איצטיגער קאַנגרעס האָט צו פּעהאַנדלען אַזאַלכע

פאַר רעוואַלטירען און נערווען-ליידענדן!

וואָך בין איך פון דעם אונטערטעגליכען קוואַל פטור געוואָרען און איך פיהל מיך ווי ניי-געבוירען. טאַגאַ וועל איך יעדען ליידענדען עמפּעהלען. עהנליך ווי ה' ש. איז מודיע אַ סך מענשען וועלכע האָבען בענוצט טאַגאַל ביי רעוו-מאַטיוס, גיכט, רייטען אין די געלע-קען, קאַפּ און נערווען-שמערצען, ער-קעלטונגען און עהנליכע קראַנקהייטען. טאַגאַל איז אונשעדליך פאַר'ן מאַגען, האַרץ און אַנדערע אַרגאַנען. טאַגאַל לינדערט נישט נור תּיכּף די שמערצען, איז אויך אויף אַ נאַטירליכען אופן ערקערט די שורש די דאָזיגע ליידען. דערפאַר האָט מען אַפילו אין פּערעל-טערטע פּאַלען מיט טאַגאַל ערציעלט די בעסטע רעוולוטאַטען. אויב אַ סך טוי-זענדער דאָקטוירים פּערשרייבען דאס מיטעל, דאַן קען יעדער מיט פּול פּער-טרויען טאַגאַל קויפען. פּרובט טאַק היינט נאָך אַליין אויס. פּערלאַנגט אבער נור טאַגאַל. ס'איז נישטאָ קיין בעסער מיטעל. צו בעקומען אין אַלע אַפּטי-קען, שוין פון 2 זי.

יעדער וואָס לייזט אויף רעוואַלטירען, גיכט און נערווען דאַרף נישט צווייפלען אַז ער קען געהיילט ווערען, ווייל טוי-זענדער ליידענדע האָבען דורך טאַגאַל זייער געוונדהייט צוריקגעווינען. פון זיינע ערפאַהרונגען מיט טאַגאַל איז אונז מודיע ה' י. שער, לכּוּב, לינדע-גאָ 2 צ. א. זייט אַ סך יאָהרען האב איך אויף רעוואַלטירען און אַ שטאַרק רייטען אין רעכטען פּוס געליטען. דורך די גאַנצע צייט האָב איך בענוצט אונ-צעהליגע הייל-מיטלען און אויך 2 מאָל בין איך אין בעדער אין אויסלאַנד גע-ווען. דער ערפאַלג איז אָבער דאָך גע-וועזען פאַראַיבערעהענד, שמערצען האב איך ווייטער געהאַט און האָב קיין בע-טערונג געפיהלט. פאַר אַ ערך 3 חדשים האָט מיך אַ בעקאַנטער אויף טאַגאַל אויפּגעקראַכט געמאַכט. איך האָב מיר תּיכּף די טאַבלעטען אין אַפּטיק גע-קויפט טאַגאַל האָב איך בענוצט 3 מאָל אין טאַג צו 2 טאַבלעטען. שוין אין דער פּרשטער וואָך האָב איך אַ גרויסע ערליכטערונג געפיהלט און די דריטע

אויף האָב פאַר איהר אַוועקגעלעגט אַ גרויסע סומע געלד און איהר צוגע-זאָגט אָבצושרייבען מיין גאַנץ פּער-מעגען. און גאַרנישט? ניין, גאַרנישט, זי האט מיך אויסגע-הערט, אָבער געבליבען ביי דאָס איה-ריגע. און וואָס קלערסטו צו טהון? איך וועל זוכען נקמה, איך וועל נישט רוהען ביז איך מוז זי בעוויצען - האט עקיאב געענטפּערט - זי מוז זיין מיין פּרוי, איך וועל זיך פאַר קיין זאָך נישט אָבשטעלען. און איך קען די זאָך נישט פּער-שטעהן - האט קלמן געזאָגט - ווי מען זאָגט געפונט זיך דער באַראָן אין אַ זעהר שלעכטער פינאַנסיעלער לאַגע, און ביי דיר וואַלט אַזוי ער ווי זיין טאַכטער געקענט גליקליך זיין. עס איז ווירקליך נישט צו פּער-שטעהן אָבער אַזוי איז עס. און איך האַלט אַז אין דעם איז פּעהאַנגען אַ אַנדערע סבה. צום ביישפּיעל? עס קען גאַנץ לייכט זיין אַז זי האט שוין עפּיס אַ חתן. די האַכט רעכט - האט עקיאב גע-ענטפּערט - עס קען גאַנץ מעגליך זיין, און מיר מווען דאס ערפּאַהרען. (פּאַרז. קומט).

ראָן, טראָך דעם וואס ער האט וועגען דעם גוט געוואוסט. ענדליך ביזטו געקומען - האט עקיאב ווי אויסגעשריגען אין כּעס - איך האָב שוין נישט קיין געדולד אויף דיר צו ווארטען. וואָס איז געשעהן? - האט קלמן גע-פּרעגט רוהיג. די האַכט צוגענומען מיין געלד, איך האָב דיר געגלייבט אַז דו וועסט עפּיס טהון ביי דעם באַראָן, און איך זעה אַז דו טהוט גאַרנישט. און דו ביזט היינט געווען ביים באַראָן? געוויס בין איך געווען, און דארי-בער טאַק ווייס איך דאָך אַז דו האַכט מיר אויסגענאַרט דאָס געלד, און דו האַכט פאַר דעם געלד גאַרנישט גע-טהון. אָבער וואָס האט דער באַראָן דיר געענטפּערט? - האט געפּרעגט קלמן. ער האט מיך געשיקט צו דער טאַכ-טער אַז איך זאָל מיט איהר רעדען. נ. ב. פון איך אַרײַן צו איהר אין צימער, איך בין דיר זאָגען אַז נאָך קיינמאַל האט זי אין מיינע אויגען נישט אויס-געזעהן אַזוי שעהן ווי דאַמאַלס, איך האָב געפאַסט מוט; נערעדט מיט איהר אַ לאַנגע צייט, אָבער כּהאַב גאַרנישט געמאַכט. אַזוי איינגעשפּאַרט איז זי? און דו האַכט געפּרובט מיט געלד?

פּערגלייבען, וויפּיעל איז דער זיינער? 12. אַה, האט ראָזאַ זיך אויפּגעכאַפט, אַזוי שנעל זענען די שעה'ן אַדורכגע-לאַפּען, קום שנעלער, לאַמיר געהן, מען וועט שוין זאָרגען אינדערהיים וואו איך בין אַזוי לאַנג! און ווען וועלען מיר זיך זעהען - האט וויקטאָר געזאָגט - איך וואַלט דורכאויס געוואַלט דיר איבערגעבען מיין לעבענס-געשיכטע, איך וויל דו זאָלסט עס וויסען, זאָלסט נישט מיינען אַז כּיבין עפּיס אַ מענש פון גאַס, אָהן אַ נאָמען און אָהן פאַמיליע. דו מוזט אויף מיר ווארטען יעדען טאַג אין דערן זעלבער צייט, און ווען איך וועל זאָלען די האבען די מעגליכקייט וועל איך קומען - האט ראָזאַ געענט-פּערט ווען זיי זענען שוין געגאַנגען אַהיים, און וויקטאָר האט זי אָנגע-פיהרט ביז צו איהר וואוינונג. 6. דער רייכער יונגער גאַליציאַנער חסיד עקיאב יוצט אין זיין וואוינונג און וואַרט אָב דעם שדכן קלמן, וועל-כער איז זיין שטענדיגער פּערטרויאָנט-מאַן. די טהיר האט זיך געעפּענט און קלמן איז אַריינגעקומען מיט אַ זעהר רהויגער מינע, אַזוי ווי ער וואַלט גאַר-נישט געוואוסט ווי אויפּגערגעט עקיאב איז נאָך זיין לעצטען בעזוך ביים בא-

די פּערפּאַלגטע.

ראָמאַן פון יודישען לעבען אין איטאַליע, אין 19-טען יאָהר-הונדערט. פּרי פון העברעאיש דורך י. געלזאַהן.

דעם וואָס עס האט נישט זי דאָזיגע געפיהלען. און וואָס ווייטער? ער האט נאָך געפּרובט מיט פּער-שידענע ווערטער מיך איבערצוועדען, אָבער איך בין געווען פּעסט און זי-כער, דיין בילד איז פאַר מיינע אוי-גען די גאַנצע צייט געשטאַנען, מיין האַרץ איז פּערנומען מיט דיר, און זעהנדיג אַז ער וועט גאַרנישט מאַכען איז ער אַוועק מיט גרויס אויפּגענונג, אַזוי ווי ער וואַלט מיך געדראָהט. ער האָט געוואַגט דיך צו דראָהען? - האָט וויקטאָר צאָרענדיג אויסגע-רופּען. ער איז אַרויס פון מיין צימער, אָבער ער איז נאָך צוריק אַרײַן צו זעסען ביז איצט ווען איך האָב גע-קענט אַרויס פּונ שטוב. ביידע פּערליבטע האָבען זיך צו-קישט, און וויקטאָר האט געזאָגט: איך האָב דיר שוין פּיעל מאָל גע-וואַלט דערצעהלען מיין געשיכטע, אַז דו זאָלסט וויסען ווער און וואָס איך בין, אָבער איצט איז שוין שפּעט און איך גלויב אַז דו וועסט לענגער נישט

8) פּאַרז. קומט.)

די קאָנגרעס-וואַהלען אין ארץ-ישראל.

דער נצחון פון ארץ-ישראל ארבייטער ביי די קאָנגרעס-וואַהלען.

פון דער „הסתדרות הכללית של העובדים העבריים בארץ“ (העל-ליגע פארן ארבייטערן אין ארץ-ישראל) האבן מיר בעקומען מיט דער נייע צו פערט-פענסליכען פאָלגענדען קאָמפּאָזיטן וועלכען מיר גייען מיט געוויסע פערקלערונגען.

די קאָנגרעס-וואַהלען אין ארץ-ישראל. דער לעצטער וואַהל-קאָמפּאָזיט אין לאַנד האט פאַר דער גאַנצער ציוניסטישער און יודישער וועלט אַנטפּלעקט, אַז (1) דער אַרבייטער-פּוה און השפּעה אין ארץ-ישראל וואַקסט פּסדר, (2) אַז דער רעוויזיאָניזם, וואָס האָט זיך פּערמאַט-טען צו הערשען אין לאַנד און אינ'ם ציוניזם, איז נישט נאָר געשטיגען, נאָר געפאַלען נאָך דער אספת הנבחרים. (3) אַז ארץ-ישראל לאָזט זיך נישט פּערפּיהרען דורך אַבסטרעקטע לאָזונג-גען און לעבט! אינ'ם גייסט פון יצירה. דער ישוב געהט זיין וועג: אַ יודישע מעהרהייט קאָנען ברענגען נאָר די שעפּפּערישע וועגען פּונ'ם יודישען אר-בייטער אין לאַנד - און איהם האָט דער ישוב נעגעבען די מעהרהייט שטימען.

די קאָלעקטיווע פּראָגע איז נישט די ענטשטייענדע, אָבער אינ'ם איצטיגען מצב פון דער ציוניסטישער אַרגאַניזאַציע איז זי אַנ'ערנסטע פּראָגע, ווייל זי בעשטימט אין אַ גרויסער מאָס דעם גורל פּונ'ם ציוניסטישען ווערק אין לאַנד.

די ציוניסטישע אַרגאַניזאַציע איז אין איהר איצטיגען מצב נישט סוגל'דיג צו בעדינען ווי געהעריג אונזער ווערק אין לאַנד. עס איז נויטיג די ענדערונג אין דער לייטונג, איך בין זיכער אַז וויצמאַן האט טריי געדינט דער בעווע-גונג מיט זיין ענטשלאָסענער רעוויזיאָניזם פון פּרעזידענט, כאַטש עס איז נישטאָ די פּערזאָן, וואָס זאָל זיין פּלאַץ פּער-נעמען.

די יודישע אַגענץ האָט די צוויי יאָהר פּאַקטיש נישט געקויפּט, זי איז דורכגעפאַלען. מיר האָבען די אַגענץ אויסגעברייטערט מיט'ן ווילען צו זעהען זי געבויט נאָר אויף דעמאָקראַטישע יסודות, און עס איז די פּליכט פון דער בעוועגונג די דעמאָקראַטיזירונג דורכצוועצען אין הסכם מיט'ן צווייטען צד.

ה' אויסשקין! האט געזינגען דעם שטאַרקטען לויב-געזאַנג „די וויי-מאַנען (אין ציריך) - פאַר דער אויס-ברייטערונג פון דער אַגענץ, ווייל ער האָט דאָן געזעהן די חשיבות פון דער זאַך, מיר ווילען אָבער די אַגענץ נאָר קאָנען מקיים זיין אַלס דעמאָקראַטישע בעוועגונג.

אויב מיר ווילען זיין אין דער קא-

האַנדעל צווישען נאַרוועגיען און פּוילען.

אַ שמועס מיט'ן ווירשאַפּט-שעף פון דער נאַרוועגישער מלוכה ע. פ. האָנען.

אויפ'ן לעצטען לייפציגער יריד האָט געמאַכט אַ גאַנץ גרויסען רושם די אויסשטעלונג פון דער נאַרוועגישער רעגירונג. מ'האַט בולט געקענט זעהען ווי די נאַרוועגישע מלוכה מאַכט אַלע אַנשטרענגונגען בכדי צו קאָנקורירען מיט איהרע פּראָדוקטען אויפ'ן וועלט-מאַרק.

בשעת זיין נסיעה אין נאַרוועגיען האָב איך געזוכט אַ געלעגענהייט צו רעדען מיט'ן שעף פון ווירשאַפּט-מניסטעריום ערנסט פ. האָנען, וועל-כער האָט מיך געלאָזט בעטראַכטען זיי-נע אויפצייכענישען, וועלכע נעמען אַרום כמעט די גאַנצע וועלט, וואו נאַרוועגיען וויל מיט אַלע מיטלען פּער-קויפּען איהרע סחורות.

האַנען פּרעהט זיך שטאַרק וואָס גראַד אַ יודישער זשורנאַליסט קומט צו איהם, ווייל ער ווויסט וועלכע ראַלע יודען שפּילען אין עולם המסחר, און אַז אויב נאַרוועגיען וועט אָבעצען איה-רע ערציינישען אויף דער וועלט, וועט צום גרעסטען טייל דערצו מיט-העלפּען דער יודישער סוחר.

אינטערעסאַנטע ציפּערען ווויזט אויף זיין סטאַטיסטיק בנוגע פּוילען, אין יאָהר 1926 האָט פּוילען אַרויסגעפּיהרט סחורות קיין נאַרוועגיען פאַר אַנדערש-האַלבען מיליאָן דאָלאַר. אין יאָהר 1929 האָט נאַרוועגיען בעקומען פון פּוילען סחורות פאַר מעהר ווי פינף מיליאָן דאָלאַר. אין דערזעלבער צייט האט אַליינע - אין דער לייטונג - וועלען מיר פּאַרטעצען אונזער ליינע, ווי שטענדיג וועלען מיר אינ'ם צענטער שטעלען די דאגה פאַר אונזער ווערק אינ'ם לאַנד. מיר האָבען שטענדיג גע-טראָגען די פּאָהן פון פּאַליטישען ציו-ניזם - פּונ'ם גרויסען ציוניזם, וואָס איז געקניפּט און געבינדען מיט אינ-טערנאַציאָנאַלע גורמים. אָבער ווי שטענדיג איז ביי אונז דער הויפט-פּאַקטאָר - דאָס יודישע פּאַלק און זיין יצירה. אַטאָ דעם גורם צו שטאַרקען וועלען מיר זיך געזונדערט אָנגעבען אין אַ לייטונג, אין וועלכער מיר ווע-לען זיין אַנגעשלאָסען. גלייכצייטיג ווע-לען מיר פּאַרטעצען דעם קאָמפּאָזיט אין לאַנדאָן און אין גענאָ, נישט לאַזענדיג בעשרענקען דעם פּאַליטישען קאָמפּאָזיט זיין טעטיג אויך אין די אַראַבישע און יודישע צענטערן.

פּוילען און נאַרוועגיען פּערשידענע שי-פּען פאַר פיער הונדערט טויזנד דאָ-לאַר. אין נאַרוועגיען זענען די שיפּס-בויער שטאַרק פּערטרעטען און פּמעט יעדע גרעסערע שיף איז צום טייל דאָרט געבויט געוואָרען.

אויסער דעם ליפּערט נאַרוועגיען קיין פּוילען זעהר אַ סך פיש און פיש-פּראָ-דוקטען ווי למשל פּרישע און געזאַל-צענע הערינג, פיש-קאָנסערווען, פיש-מעהל, טראָן פאַר מעדיצינישע צווע-קען.

אין יאָהר 1929 האט פּוילען געלאָזט בוינען אין נאַרוועגיען פּערשידענע שי-פּען פאַר פיער הונדערט טויזנד דאָ-לאַר. אין נאַרוועגיען זענען די שיפּס-בויער שטאַרק פּערטרעטען און פּמעט יעדע גרעסערע שיף איז צום טייל דאָרט געבויט געוואָרען.

אויסער דעם ליפּערט נאַרוועגיען קיין פּוילען זעהר אַ סך פיש און פיש-פּראָ-דוקטען ווי למשל פּרישע און געזאַל-צענע הערינג, פיש-קאָנסערווען, פיש-מעהל, טראָן פאַר מעדיצינישע צווע-קען.

אין יאָהר 1929 האט פּוילען געלאָזט בוינען אין נאַרוועגיען פּערשידענע שי-פּען פאַר פיער הונדערט טויזנד דאָ-לאַר. אין נאַרוועגיען זענען די שיפּס-בויער שטאַרק פּערטרעטען און פּמעט יעדע גרעסערע שיף איז צום טייל דאָרט געבויט געוואָרען.

אויסער דעם ליפּערט נאַרוועגיען קיין פּוילען זעהר אַ סך פיש און פיש-פּראָ-דוקטען ווי למשל פּרישע און געזאַל-צענע הערינג, פיש-קאָנסערווען, פיש-מעהל, טראָן פאַר מעדיצינישע צווע-קען.

אין יאָהר 1929 האט פּוילען געלאָזט בוינען אין נאַרוועגיען פּערשידענע שי-פּען פאַר פיער הונדערט טויזנד דאָ-לאַר. אין נאַרוועגיען זענען די שיפּס-בויער שטאַרק פּערטרעטען און פּמעט יעדע גרעסערע שיף איז צום טייל דאָרט געבויט געוואָרען.

אויסער דעם ליפּערט נאַרוועגיען קיין פּוילען זעהר אַ סך פיש און פיש-פּראָ-דוקטען ווי למשל פּרישע און געזאַל-צענע הערינג, פיש-קאָנסערווען, פיש-מעהל, טראָן פאַר מעדיצינישע צווע-קען.

אין יאָהר 1929 האט פּוילען געלאָזט בוינען אין נאַרוועגיען פּערשידענע שי-פּען פאַר פיער הונדערט טויזנד דאָ-לאַר. אין נאַרוועגיען זענען די שיפּס-בויער שטאַרק פּערטרעטען און פּמעט יעדע גרעסערע שיף איז צום טייל דאָרט געבויט געוואָרען.

אויסער דעם ליפּערט נאַרוועגיען קיין פּוילען זעהר אַ סך פיש און פיש-פּראָ-דוקטען ווי למשל פּרישע און געזאַל-צענע הערינג, פיש-קאָנסערווען, פיש-מעהל, טראָן פאַר מעדיצינישע צווע-קען.

אין יאָהר 1929 האט פּוילען געלאָזט בוינען אין נאַרוועגיען פּערשידענע שי-פּען פאַר פיער הונדערט טויזנד דאָ-לאַר. אין נאַרוועגיען זענען די שיפּס-בויער שטאַרק פּערטרעטען און פּמעט יעדע גרעסערע שיף איז צום טייל דאָרט געבויט געוואָרען.

אויסער דעם ליפּערט נאַרוועגיען קיין פּוילען זעהר אַ סך פיש און פיש-פּראָ-דוקטען ווי למשל פּרישע און געזאַל-צענע הערינג, פיש-קאָנסערווען, פיש-מעהל, טראָן פאַר מעדיצינישע צווע-קען.

אין יאָהר 1929 האט פּוילען געלאָזט בוינען אין נאַרוועגיען פּערשידענע שי-פּען פאַר פיער הונדערט טויזנד דאָ-לאַר. אין נאַרוועגיען זענען די שיפּס-בויער שטאַרק פּערטרעטען און פּמעט יעדע גרעסערע שיף איז צום טייל דאָרט געבויט געוואָרען.

אויסער דעם ליפּערט נאַרוועגיען קיין פּוילען זעהר אַ סך פיש און פיש-פּראָ-דוקטען ווי למשל פּרישע און געזאַל-צענע הערינג, פיש-קאָנסערווען, פיש-מעהל, טראָן פאַר מעדיצינישע צווע-קען.

אין יאָהר 1929 האט פּוילען געלאָזט בוינען אין נאַרוועגיען פּערשידענע שי-פּען פאַר פיער הונדערט טויזנד דאָ-לאַר. אין נאַרוועגיען זענען די שיפּס-בויער שטאַרק פּערטרעטען און פּמעט יעדע גרעסערע שיף איז צום טייל דאָרט געבויט געוואָרען.

קען, טעכנישע פּעט, פּעט צום עסען, וועלכע ווערען געמאַכט אין נאַרוועגיען אויף אַ גאָר געלונגענעם אופן. פאַר דער פּוילישער אייזען-אינדוס-טריע ליפּערט נאַרוועגיען אייזען-בריי-קעטען און טינטער, שוועבעל, אַלומי-ניום און סיליציניום, אויך אייזען און מעטאַל-אבפאַר זענען אַ שטאַרקער אר-טיקעל וואָס ווערט געשיקט פון נאַרווע-גיען קיין פּוילען.

האַנען מיינט, אַז נאַרוועגיען האָט נאָך הונדערטער אַרטיקלען, וועלכע וואַלטען געווען אַ גוט געשעפט פאַר פּוילען און מיט וועלכע גראַד די יו-דישע סוחרים וואַלטען זיך געקענט אינטערעסירען.

אויסער פּוילען און נאַרוועגיען עק-זיסטירט אַ זעהר גוטער האַנדעלס-פּער-טראַג, וועלכער האט געמאַכט גרויסע הנחות ביים צאָל צווישען ביידע מדי-נות און ס'זענען זיכער פּערהאַנגען מען-ליכטיקייטען פּערשידענע פּוילישע פּראָ-דוקטען אַרויסצופּיהרען קיין נאַרוועגיען און נאַרוועגישע פּראָדוקטען צו ברע-גען קיין פּוילען.

אין ביידע לענדער זענען פּערהאַנג געזאַנדשאַפּטען מיט גוטע האַנדעלס-פּערטרעטער.

אויך די פּראַכט-פּערהעלטנישען זע-נען זעהר גוטע, ווייל צווישען נאָר-וועגיען און דעם פּוילישען האַפען גדי-ניץ און אויך קיין דאַנציג קומען אַן שטענדיג נאַרוועגישע שיפּען און אויך פּוילישע שיפּען קומען רעגולאַרעס אין נאַרוועגישע האַפענס.

אין ביידע לענדער זענען פּערהאַנג געזאַנדשאַפּטען מיט גוטע האַנדעלס-פּערטרעטער.

אויך די פּראַכט-פּערהעלטנישען זע-נען זעהר גוטע, ווייל צווישען נאָר-וועגיען און דעם פּוילישען האַפען גדי-ניץ און אויך קיין דאַנציג קומען אַן שטענדיג נאַרוועגישע שיפּען און אויך פּוילישע שיפּען קומען רעגולאַרעס אין נאַרוועגישע האַפענס.

אין ביידע לענדער זענען פּערהאַנג געזאַנדשאַפּטען מיט גוטע האַנדעלס-פּערטרעטער.

אויך די פּראַכט-פּערהעלטנישען זע-נען זעהר גוטע, ווייל צווישען נאָר-וועגיען און דעם פּוילישען האַפען גדי-ניץ און אויך קיין דאַנציג קומען אַן שטענדיג נאַרוועגישע שיפּען און אויך פּוילישע שיפּען קומען רעגולאַרעס אין נאַרוועגישע האַפענס.

אין ביידע לענדער זענען פּערהאַנג געזאַנדשאַפּטען מיט גוטע האַנדעלס-פּערטרעטער.

אויך די פּראַכט-פּערהעלטנישען זע-נען זעהר גוטע, ווייל צווישען נאָר-וועגיען און דעם פּוילישען האַפען גדי-ניץ און אויך קיין דאַנציג קומען אַן שטענדיג נאַרוועגישע שיפּען און אויך פּוילישע שיפּען קומען רעגולאַרעס אין נאַרוועגישע האַפענס.

אין ביידע לענדער זענען פּערהאַנג געזאַנדשאַפּטען מיט גוטע האַנדעלס-פּערטרעטער.

אויך די פּראַכט-פּערהעלטנישען זע-נען זעהר גוטע, ווייל צווישען נאָר-וועגיען און דעם פּוילישען האַפען גדי-ניץ און אויך קיין דאַנציג קומען אַן שטענדיג נאַרוועגישע שיפּען און אויך פּוילישע שיפּען קומען רעגולאַרעס אין נאַרוועגישע האַפענס.

אין ביידע לענדער זענען פּערהאַנג געזאַנדשאַפּטען מיט גוטע האַנדעלס-פּערטרעטער.

אויך די פּראַכט-פּערהעלטנישען זע-נען זעהר גוטע, ווייל צווישען נאָר-וועגיען און דעם פּוילישען האַפען גדי-ניץ און אויך קיין דאַנציג קומען אַן שטענדיג נאַרוועגישע שיפּען און אויך פּוילישע שיפּען קומען רעגולאַרעס אין נאַרוועגישע האַפענס.

אין ביידע לענדער זענען פּערהאַנג געזאַנדשאַפּטען מיט גוטע האַנדעלס-פּערטרעטער.

אויך די פּראַכט-פּערהעלטנישען זע-נען זעהר גוטע, ווייל צווישען נאָר-וועגיען און דעם פּוילישען האַפען גדי-ניץ און אויך קיין דאַנציג קומען אַן שטענדיג נאַרוועגישע שיפּען און אויך פּוילישע שיפּען קומען רעגולאַרעס אין נאַרוועגישע האַפענס.

אין ביידע לענדער זענען פּערהאַנג געזאַנדשאַפּטען מיט גוטע האַנדעלס-פּערטרעטער.

אויך די פּראַכט-פּערהעלטנישען זע-נען זעהר גוטע, ווייל צווישען נאָר-וועגיען און דעם פּוילישען האַפען גדי-ניץ און אויך קיין דאַנציג קומען אַן שטענדיג נאַרוועגישע שיפּען און אויך פּוילישע שיפּען קומען רעגולאַרעס אין נאַרוועגישע האַפענס.

זענען נערווען און קאָפּ-שמערצען היילבאַר?

אויך פאַר רעוואַטריקער זעהר אינטערעסאַנט!

טאַבלעטען ביי רעוואַטריקער, גיכט, ריי-סען אין די געלענען, ערקעלענען, נערווען-און קאָפּשמערצען, ווי אויך ביי עהנליכע קראַנקהייטען. ווען אַנדערע מיטלען האָבען פּערפּיהרט, האט טאָ-גאַל אַפּייל אין פּערעלטרעטע פּאַלען אָפט איבערראַשענדיג גוטע ערפאַלגען ערציעלט. טאַגאַל שטילט נישט נור חתכה די שמערצען, נור איז אויך עוקר מן השורש די קראַנקהייטען אויף אַ נאַטירליכען אופן און איז אונשעלדיך פאַר'ן האַרץ, מאַגען און אַנדערע אָר-גאַנצען. איבער 6000 דאָקטוירים-אַפּט-ע-טאַטען, פרובט דעריבער נאָך היינט אַליין אויס, אָבער פּערלאַנגט אין איי-ער אייגענעם אינטערעס נור טאַגאַל - ס'איז נישט פּערהאַנגען גאָר קיין בע-סערס. אין אַלע אַפּטיקען.

מיר געבען איבער דעם תוכן פּונ'ם בריעף פון ה' ב. בראַטקאווסקי, לעמ-בערג, זשענסנא פּאַלסקא: זייט אַ לען-גערע צייט האָב איך געלייטען אונזער-טרענליכע קאָפּשמערצען, וועלכע די דאָקטוירים האָבען בעצייכענט אַלס אַ כראַנישען מיגרען. איך האָב אַ סך מיט-לען בענוצט, אָבער ליידער אָהן אַ דויערענדען ערפאַלג. אין די צייטונגען האָב איך געלעזען וועגען די היילענדע ווירקונג פון טאַגאַל און ענדליך אויך דאָס מיטעל געפרובט. נאָכ'ן אייננעה-מען פון טאַגאַל זענען באמת די לעס-טיגע קאָפּשמערצען פּערשווינדען און שוין זייט 3 חדשים פיהל איך מיך פּליקאם געזונד. עהנליכע ערפאַהרונגען האָבען געמאַכט אַ סך טויענדער ליי-דענדע, וועלכע האָבען בענוצט טאַגאַל-ציוניסטען, וועלכע האָבען באַלד פּער-נומען די ערשטע בענקלעך אויף דער ליינקער זייט.

מען קוקט זיך אַרום, זעהט מען, אַז דער פּוילישער איז נישט געקומען צו פּליהען.

צו ער וועט די גאַנצע צייט פון דער קאָרענץ נישט קומען, ווייסט מען נישט, דערווייל איז ער אויף דער ערשטער זיצונג, ווי אויך אויף דער צווייטער זיצונג (וואו איך וועל וויי-טער בעריכטען) נישט געקומען.

ביים טיש זיצען פון ליינקס די ציו-ניסטען, דאָן די דעמאָקראַטען, שפּע-טער די האַנדערווערקער מיט'ן קליינ-הענדלער, פון דער צווייטער זייט רעכטס זיצען די מורחיי און דאָן די חסידים.

פון דעם איז צו זעהען, אַז דאָס אָרט וואו איז געווען בעזעצט אין דער פּויריגער קהלה פון די „אַגודה“ און אונפאַרטייאישע חסידים איז היינט בעזעצט פון די ציוניסטען (במקום אַגודה) און די דעמאָקראַטען (במקום אונפאַרטייאישע חסידים).

אויך איז צו פּערצייכענען, אַז פון די 18 פרנסים זיצען אין די היטלעך סך-הכל 4 פרנסים, די איבריגע רחמנא לצלן, זענען אינטעליגענטען און זיצען אין די בלויוזע קעפּ.

בעת דער הפסקה לאָזט זיך דער עולם הינטער די קלייטען אונטער-האַנדלעך, די האַנדערווערקער האָבען אַנטערהאַנדעלט מיט זייערע חברים, וואָס זענען געשיקט געוואָרען פון דער פּערוואַלטונג מיט אינסטרוקציעס, אויפ'ן אָרט זענען נאָר געבליבען זיצען די ציוניסטען וועלכע האָבען עפּיס גע-שריבען און אַ געניט אויג האט גע-קאָנט פּערשטעהן אַז זיי גרייטען עפּיס צו...

וואָס געהערט, וואָס געזעהן.

שלח...

אויך דאָמאַלס, ווען יודען האָבען געוואָלט שיקען אַ דעלעגאַציע אויסצו-קיקען דאָס לאַנד און ברענגען אַ ישיעה פאַר יודען האָבען זיי איינגע-אַרדענט פּראָפּאַריאַטעלע וואַהלען - פון יעדען שבת איינעם.

יודען זענען שטענדיג געווען דע-מאָקראַטען און הפנים, אַז דאָמאַלס איז נאָך לייבעלע מינצבערג נישט געווען ביים רודער, ווארום ווי דער פּסוק זאָגט, זענען פון 12 מרגלים געווען פּערטרעטען די גאַנצע יודענטום און אונזער ר' לייבעלע האָלט פון אַנא-דערער שיטה, כולל שלי, אַלע פרנסים מוזען געהערען נאָר צו זיין שבת...

די דאָזיגע 12 דאָזערעס זענען אַוועק ברענגען די גאולה און עס האט זיך אַרויסגעוויזען, אַז בסך הכל האָבען דעם עקזאָמען אויסגעוואַלטעט נאָר 2 פאַרשטעהער און די איבריגע 10 האָ-בען זיך דערשראָקען אין זיך צוריק-געצויגען, אַ פחד האָבען זיי אָנגע-וואָרפען אויפ'ן פּאַלק און דער סוף איז געווען אַז צוליבע זייער שולד האָבען יודען געמוזט בלייבען נאָך גאַנצע פּערציג יאָהר אין דער מדבר, עד תום, די אַלע וואו האָבען נישט גע-וואָלט שיקען און וויריג פּערטיידי-גען זייער נאַציאָנאַלע פּרייהייט האָ-בען געמוזט שטארבען אין קנעכט-שאַפט אין דער פינטערער מדבר.

עס וואָלט זיך געוואָלט מאַכען פּער-גלייכונגען צו אונזער היינטיגען דור, אויך היינט האָבען מיר אַזעלכע מדבר-מענשען, וואו האָבען לייב די קנעכט-שאַפט און ווילען זיך נישט פון איהר

שלח. בעפרייען און אויך זיי וועלען שוין נעביך בלייבען אייביגע שקלאפען, גייט טיג און קערפּערליך. שיק דייע פאַרשטעהער אין פּאר-לאַמענט, אין שטאַדט-ראַט, ווי אויך אין דער קהלה, וואָס טהוען זיי אויף, וואו פאַר אַ בשורה וועלען זיי, אונ-זערע שליהים אונז ברענגען, וועלכע ישועה גרייטען זיי פאַר אונז אָן.

זווי פיעל טויענדער יאָהרען האָל-טען מיר אַלץ אין איין שיקען פּאַר-שטעהער און וואו האָבען מיר דער-פּוילישען... צו וועט שוין אַזוי אייביג זיין שלח, שיק, פרעג נישט קיין שאלות, מסתמא דאָרף אַזוי זיין... וואַהלען, וואַהלען און וואַהלען... עפּיס אַ עפּידעמיע איז ר"ל אויף אונז געקומען, מען האָלט אין איין וועלען.

מען שפּיעלט זיך אין וואַהלען און דערווייל פּערנעסט מען אין די גרויסע געהאַקטע צרות, וואו בושעווען אויף דער וועלט. די צייטונגען ברענגען ידיעות פון צענדליגער זעלבסטמאָרדען, וואָס אַנ-געזעהענע סוחרים בעגען פאַר הוי-גער, מענשען רייסען איבער זייערע לעבענס נישט קענענדיג צוועק דעם, צער און נויט פון זייערע קאָמפּליעס, אָבער דאָס גרויזאָמע בילד פּערשוואַנ-דעט באַלד! ווען עס קומט פאַר - וואַהלען.

א טייער מיטעל דאס מין וואַהלען, זיי מאַכען פּערנעסטען אין די וויכטיג-סטע לעבענס-פּראָגען, מען ווערט אַזוי צוהיט אין די אַלע וואַהל-מאַכניצ-א-

פון הינטער די אייזערנע קראטען.

הארט נעבען דער "ווארט" ביי דער נייער פריק שטעהט זייט א קור- צער צייט א שטאלצע שעהנע געביידע וועלכע זעהט פונדערווייטענס אויס ווי עפס פאלאץ, וואס איז געבויט אין לעצטען מאָדערנעם סטיל.

קוקט מען זיך אָבער צו פון דער נאָהנט צום דאָזיגען 2 שטאָקאָנען בנין דערזעהט מען, אַז עפּיס אַ איבריגע דעקאָראַציע איז פּערהאַן אין פּאַלאַץ, די אייזערנע קראַטען... די דאָזיגע גע- ביידע, דאָס איז די נייע טורמע, דאָס אָרט וואָס איז בעשטימט אלס איבער- גאַנגס - צייט, אַלס "ערהאַלונגס" אַנ- שטאַלט, אַלס אַ אָרט פאַר "אַברוה" נאָך "שווערער" אַרבייט...

פון שטענדיג אָן זענען מיר גע- וואוינט צו זעהן אַ "קאָזע" (ווי מיר פּלעגען עס אַנרופּען) אין אַ צרה'דיגען צושטאַנד, אַ קליינע געביידע מיט זושנע ענגע צימערען, וואו די אַרעס- טאַנטען ליגען אויף ד'רערד איינער אויף צווייטען, וואו דער שמוץ און אומרייניקייטען פּערנעמען דעם אייבען- אָן, וואו דאָס זיצען פון אַנאַרעסטאַנט איז אַ שווער אַקאָממעניש אַ טרויריג איבערלעבניש.

נישט קיין וואונדער דעריבער, וואָס זעהנדיג פון דרויסען זאָן פּראַכטפול- לען בנין, זאָן פּאַרדענע געביידע, האט מירן פשוט געלאָקט, אַריינצעויען גען אינעוועניג פּדי צו זעהן וואָס עס טהאט זיך אונטער אַזעלכע שעהנע אויפ- געשטעלטע מויערען.

נישט אזוי לייכט קען מען אָבער אַהן אַריינקומען, אמת פאַר אַ אַרעס- טאַנטען עפענען זיך שטענדיג ברייט די טהירען אָבער אַ "פּראַסטער בשר-רום" מוז האַבען אַ ספעציעלען זכות צו קאָנען אַריינדינגען אין די פּערשלאָ- סענע מויערען.

איך האָב אויסגענוצט די געלעגענ- הייט, וואָס ה' מענדיל אַש, האט זיך אין נאָמען פון ראַבינאַט געוואַנדען צום טורמע-נאַטשאַליק וועגען אַ געווי- סען ענין און צוזאַמען מיט איהם גע- מאכט אַ בעזוך אין דער דאָזיגער תּפּיסה.

דער נאַטשאַליק ה' לעפּקאוויטש האט אונז זעהר פּריינדיק אריינגע- מען און גלייך זיך געשטעלט צו מאַ- כען אַ שפּאַציר איבער'ן גאַנצען בנין. קודם כל דערווייטען מיר זיך, אַז דער דאָזיגער נייער גרעסטער "האַטעל" אין שטענשטאָקאווע האט אַ אונגעווערן ערפאַלג, אַז 309 נעסט געפונען זיך דאָרט אויף שלאָפע און בעקעסטויגונג אויך דאָס מין וויפּא איז דערוועלטער גוט פּערטרעטען אין דער צאָהל פון 39 נשים.

אַלס דזשענטלעמענער געבען מיר פּאַרצוג די פּרויען און בעזוכען קודם כל זייער אַבטיילונג וועלכע שטעלט מיט זיך פאַר אַ פּונדערען קוואַדראַט

ער רירות קבע. ביים מאַגיסטראַט. אויף איינע פון די גאַלעריעס פון דער דאָזיגער מענער תּפּיסה געפונט זיך אַ גרויסער ראַדיאָ - אַפּאַראַט דורך וועלכען יעדען זונטאָג און ימים טובים קלינגען דאָרט אַב מוזיק - טענער פון דער וועלט און אַלע אַרעסטאַנטען הע- רען זיך אויך צו צו די פּערשידענע פּאַרטאָגען וואָס ווערען געהאַלטען דורכ'ן ראַדיאָ.

די ביבליאָטעק פון דער תּפּיסה איז איצט אויך ווי געהעריג איינגעאַרדענט געוואָרען און די אַרעסטאַנטען געניסען אין די פּרייע שעה'ן פון פּערשידענע ביכער.

אין דער געביידע איז אויך איינגע- אַרדענט אַ ערשטקלאַסיגע לאַזשניע, אַ דעזינפּעקציע-אַנשטאַלט דורך וועל- כער יעדער ני - אַנגעקומענער אַרעס- טאַנט מוז אַדורכגען אַ "קורס", ספּע- ציעלע וואַש-שטובען וואו יעדער אַרעס- טאַנט האט זיינע היגענישע מכשירים א. א. וו.

דער דריטער בנין נעמט אַרום די ווירטשאַפּטליכע אַבטיילונג פון דער תּפּיסה, דאָ זענען פּערהאַנגען די מאַגאַ- זינען, וועלכע זענען אַנגעפּילט מיט פּערשידענע לעבענס - פּראָדוקטען, די לייט די לעצטע טעכנישע פּעדאָגאָגן איינגעאַרדענטע קיך, וועלכע בעזייט קעטלען פון נייעסטען סיסטעם, אַ שעהן איינגעאַרדענטע וועשעריי און מאַנגעל. אין דערזעלבער געביידע גע- פונען זיך אויך וואַרשטאַטען פון סטאָ- לעריי און שוסטעריי וועלכע בעשעפּ- טיגען מעהרערע אַרעסטאַנטען.

פאַר די שפּאַציר שעה'ן פון די אַרעס- טאַנטען זענען איינגעאַרדענט בעזונ- דער פאַר פּרויען און בעזונדער פאַר מענער אַ ספעציעלע פּלעצער, וועלכע ווערען בעזירט מיט פּערשידענע פּלאַנ- טאַציעס.

פאַר די שפּאַציר שעה'ן פון די אַרעס- טאַנטען זענען איינגעאַרדענט בעזונ- דער פאַר פּרויען און בעזונדער פאַר מענער אַ ספעציעלע פּלעצער, וועלכע ווערען בעזירט מיט פּערשידענע פּלאַנ- טאַציעס.

פאַר די שפּאַציר שעה'ן פון די אַרעס- טאַנטען זענען איינגעאַרדענט בעזונ- דער פאַר פּרויען און בעזונדער פאַר מענער אַ ספעציעלע פּלעצער, וועלכע ווערען בעזירט מיט פּערשידענע פּלאַנ- טאַציעס.

מיר געזעענען זיך דאָן מיט'ן נאָ- טשעליק און מיט אַ גרופּע אַרעסטאַנ- טען מיט אַ "דאָוידזשניאַ", צוגעבענע דיג פּאַלד אַז דאָס מיינען מיר אינ- דרויסען אויף דער פּריי און נישט חס- וחלילה און שווערע...

די טורמע אין אַלגעמיין מאַכט אמת זעהר אַ גוטען איינדרוק מיט איהר איינריכטונג, וויבפּרייט און לייכטיג- קייט, אָבער דאָן ווילט זיך בעסער זי- צען אינדרהיים, באַדיי אין נישט אזוי

צו דער יודישער בעפעלקערונג אין פּוילען.

דעם 14-טען יוני פּייערען מיר דעם אינטערנאַציאָנאַלען "קאָאָפּעראַטי- ווען טאָג".

אין דער צייט פון אַ שווערען ווירטשאַפּטליכען קריזיס קומט אונז אויס צו פּייערען היי-יאָהר אונזער קאָאָפּעראַטיווען יום-טוב, אין אַ מאַמענט, ווען די אַזוי אויך גענוג אויסגעמאַטערטע און פּעראַרימטע יודישע בעפעלקערונג שמאַכט אונטער דער אונטערטעגליכער לאַסט פון דער יעצטיגער שווערער צייט.

און אַט דוקא אין אַזאָ קריטישער צייט ווענדען מיר זיך צו אייך, יו- דישע האַנדווערקער און הענדלער, לאַנדווירטען, אַרבייטער און אינטעליגענצן; לאַזט נישט אַראָב די הענד, פּאַלט נישט אַריין אין קיין יאָש - שטימונג און און פּערלאַזט זיך נישט אויף קיינעם, נאָר פּעראייניגט זיך אַלע צוזאַמען פאַר אַ בשותפות'דיגער פּרידליכער אַרבייט צו פּערבעסערען און פּערשטאַרקען אייער ווירטשאַפּטליכען מצב.

די קאָאָפּעראַציע שטרעבט צו שאַפען אַ נייע וועלט, געבויט אויף די יסודות פון סאָציאַלער גערעכטיקייט, שלום און אחדות. זי וואָרט אָבער נישט אויף דער פּערווירקליכונג פון איהרע אידעאַלען ביז לעתיד לבא, נאָר זי פּיהרט זיי בהדרגה דורך אין לעבען דורך איהר טאַג-טעגליכער ממשות'דיגער אַרבייט. אין משך פון 90 יאָהר האָט די קאָאָפּעראַציע בעוויזען צו פּעראייני- גען אַרום איהר פּאַהן העכער 70 מיליאָן מענשען פון פּערשידענע פעלקער און לענדער.

אויך מיר, יודען, האָבען אין משך פון די לעצטע 30 יאָהר בעוויזען צו שאַפען איבעראַל, וואו ס'געפונען זיך נור קאָמפּאַקטע יודישע פּאַלקס-מאַסען, אַ גרויסע און פּערזווייגטע נעץ יודישע קאָאָפּעראַטיווען, וועלכע זענען דער וויכטיגסטער און ממשות'דיגסטער פּאַקטאר אין יודישען ווירטשאַפּטליכען לע- בען און דער ווירקזאַמסטער מיטעל אין קאַמף פאַר דער עקזיסטענץ פון די ברייטע יודישע פּאַלקס-מאַסען.

נאָך אַ פּיעל שטאַרקערע בעדייטונג האט בעקומען די יודישע קאָאָפּ- ראַציע אין פּוילען אין משך פון די לעצטע 15 יאָהר זינט ס'איז געשאַפען גע- וואָרען דער פּערבאַנד און דער געדאַנק פון קאָאָפּעראַטיווער אחדות האָט אַנגעהויבען אַריינדינגען אַלץ טיעפּער און טיעפּער אין די רייען פון די יודישע פּאַלקס-מאַסען אין לאַנד.

אין משך פון דער צייט האָט די יודישע קאָאָפּעראַציע בעוויזען צו פּעראייניגען אין די 600 פּערבאַנדס-קאָאָפּעראַטיווען איבער 200 טויזענד יודי- שע משפּחות און צוזאַמעןגעלויבען אַ קאַפיטאַל פון 100 מיליאָן זלאָטעס, וועל- כע זענען פּערטיילט אין דער פּאַרם פון קרעדיטען צווישען אַלע שיכטען פון דער יודישער בעפעלקערונג אין לאַנד.

דאס איז דער כוח פון קאָאָפּעראַציע!

אָבער נאָך שטאַרקער האָט אונזער בעוועגונג בעוויזען איהר קראַפט דוקא אין דער לעצטער צייט פון שווערען ווירטשאַפּטליכען קריזיס, פון וועל- כען די פּערבאַנדס-קאָאָפּעראַטיווען געהען אַרויס נאָך שטאַרקער און פּעסטער ווי פּריהער, אומעטום, וואו ס'איז נאָר פּערהאַן אַ געהעריגע פּערשטענדניס פון אונזערע קאָאָפּעראַטיווע אידעאַלען.

מיר ווענדען זיך דאָריבער איצט ווידער צו דער גאַנצער יודישער בע- פעלקערונג אין לאַנד און פּאַדערען זי אויף: פּעראייניגט זיך ענגער אַרום דער יודישער קאָאָפּעראַציע! פּערשטאַרקט זיך מנהנה פון די, וועלכע ווילען מיט אייגענע כּחות און דורך געגענויטיגער הילף שאַפען פאַר זיך אַ שענערע און בעסערע עקזיסטענץ; געדענקט, אַז אין איינטיקייט איז קראַפט און אַז נאָר דורך אחדות און פּרידערליכקייט וועלען מיר אונזער ציעל דערגרייכען.

פּערבאַנד פון די יודישע קאָאָפּעראַטיווע געזעלשאַפטען אין פּוילען.

בינאַט אַ ספּעציעל צימער און אין די נאָהנטסטע טעג וועט שוין אין דער טורמע איינגעאַרדענט ווערען אַזאָ מנין- שטוב.

אַרויסקומענדיג פון דער טורמע האָ- בען מיר פּרייע מענשען דאָך אַנדערש אַבנעאַטעמט אַזוי ווי מיר וואַלטען זיך בעפּרייט פון אַ שווערען קאַשמאַר...

ש. פּראַנק

קאָמפּאַרט איינגעאַרדענטע צימערען.

אין דער קאַנצעלאַריע ערלעדיגט ה' ו. אַש זיין אַפּייעלע מיסיע וועגען איינאַנדען אין דער טורמע אַ שטענ- דיג בית-תּפּילה, וואו די יודישע אַרעס- טאַנטען זאָלען פון צייט צו צייט הא- בען די מעגליכקייט צו דאָווענען, צו זאָגען תּהלים א. ד. גל.

דער נאַטשעליק האָט גלייך גע- שטעלט צו דער דיספּאָזיציע פון רא-

מיינע אויגען נישט גענלויבט. צי איז מאַכען לייאַדעס אַ מלאכה אָדער אַ חכמה?

עסען לייאַדעס איז בעשטימט נישט קיין מלאכה, אויך איז עס נישט קיין גרויסע חכמה, יעדער וואָס האָט אַ פאַר גראַשען קען די קניץ. אָבער מאַכען די לייאַדעס זעהט איהר דאָס איז שוין אַ האַרבע שאלה: צי איז עס אַ מלאכה אָדער אַ חכמה?

איך רעד דאָס אַקעגען דעם, וואס לעצטענס'ן אַבאָבען די לייאַדע-מאַכער בע- קומען פּראַטאַקאַלען דערפאַר, וואס זיי האָבען נישט קיין "קאַרטי זשעמייע-שלי- נישטע" אַלס דיפּלאָמירטע בעלי-מלאכות. די אייגענטימער פון די לייאַדעס- פּושקעס זענען דעריבער זעהר בעזאָרגט. ביז-איצט האָבען זיי געוואָוסט, אַז מאַ- כען אַביסעל לייאַדעס אין דער זומער- צייט איז אַ חכמה, ווארום די היינטיגע צייטען ווען קיין בעסערע פּרנסות זע- נען וועט און פון די לייאַדעס קע- מען בעקומען אַ פאַר גראַשען און פּער- דינען אויף ברויט איז עס אַ גרויסע חכמה, ווען אָבער פּאַליציי לאַזט דאָס נישט מאַכען און שרייבט פּראַטאַקאַלען איז ביטער, ווערט עס אַ מלאכה און אויב אַ מלאכה וועט עס אריין אין די שוסטער-באַנק, וועט עס ממילא ליגען אין דער ערד אַזוי ווי אַלע מלאכות און מען וועט שוין נישט פּערינגען.

ווי מען שמועסט זאָל זיך ווענדען אַ דעלעגאַציע פון די לייאַדעס-מאַכער צום העכסטען טריבונאַל מיט אַנאַפּראַגאַ,

געשען, האָב איך זיך געטראַכט, וועל- כער פּה האָט דאָ געוויקלט, אַז דער עולם זאָל קומען אויף אַ יודישען קאַנ- צערט, פּאַרדאָן, אויף אַ קאַנצערט וואס איז איינגעאַרדענט געוואָרען פון אַ יודישער געזעלשאַפט.

דער עולם, וואס איז דאָך געקומען האָט זיך ענדליך איבערצייגט, אַז די "לייא" מיט איהר טאַלאַנטפולען דירי- גענט פּערדינט פולע אַכטונג פאַר איהר גרויסער און וויכטיגער אַרבייט, אַלע זענען בעגייסטערט געוואָרען זעהנדיג אונז רייזיגע אַרבייט און לעצען אַוועק ענטשיקט, עס וואָלט נאָר געווען אַ יושר, אַז עס זאָל נישט בלייבען ביי זער בלוזער בעגייסטערונג. נאָכדעם דאַרפּען קומען מעשים, זאָל די יודישע געזעלשאַפט אַבשאַצען דעם אויפּטהו- און ענדליך אונטערשטיצען דאָס דאָזי- גע איינציגע קולטורעלע ווינקעלע ביי אונז אין שטאָדט.

מען מוז אָבער מאַכען נאָך איין קליינע בעמערקונג סיי דעם פּובליקום ווי אייך די איינציאטאַרען, דאָס פּוב- ליקום אַז זיי זאָלען נישט אַזוי טומלען און קלאַפען מיט די הענד, ווען עס דויערט אַביסעל לענגער די צוגרייטונג צו א נומער און אויך די בעטייליגטע אַז עס זאָל נישט אַזוי לאַנג דויערען.

אָבער אין אַלגעמיין מוז מען אונ- טערשטייכען, אַז דער קאַנצערט האָט מיט זיך פּראָגראַם, ווי אויך מיט דער גרויסער צאָהל בעזוכער איבערגעשטי- גען אַלע ערוואַרטונגען און איך האָב

פון דער קהלה-פּערוואַלטונג. מען וועט נאָך וועלען.

אויך דעם קומענדיגן זונטאָג וועט מען וועהלען צו דער סוחרים און פּאַ- בריקאַנטען-באַנק.

דאָרט וועט שוין נישט פּאַרקומען קיין דראַסטישע סצענעס, אָהן פּראַטעס- טען, אָהן אינטריגעס, וועהלען וועט מען אָבער פּאַרט.

ווי איהר זעהט, האַבען מיר דאַנקען גאָט וואס צו טהון, מען וועהלט, וואס מיר פּרנסה, ווער מיר אַנדערע געשעפּ- טען, אַז מיר האָבען פּסדר וואַהלען, וואַהלען און וואַהלען...

איך האָב נישט געגלויבט מיינע אויגען.

איך מוז מודה זיין, אַז ווען איך בין געוואויר געוואָרען, אַז די "לייא" אַרדענט איין אַ קאַנצערט אין דעם גרויסען זאָל פון טעאַטער "קאַסינאָ" בין איך געווען זעהר פעסימיסטיש גע- שטימט, דערפאַר, ווייל איך וויל אַז די געזעלשאַפט, וואס האט זיך גע- שטעלט אַזאָ קולטורעלע אויפגאַבע זאָל זיך פּונדערבליהען און מיט דעם שריט האָב איך מורא געהאַט, אַז זי וועט זיך רואינירען, דערפאַר ווייל די הוצאות זענען גרויסע און אונזער יודיש פּובליקום וועט נישט אין אַ געניגענדער מאָס שטיצען און ממילא וועט זיין אַ דעפיציט.

אויסגעלאָזט האט זיך גאַנץ אַנדערש: דער גרויסער זאָל פון "קאַסינאָ" איז געווען איבערפּולט פון געסט, וואָס איז

וועט איהר דאָך פּרעגען וואָס האָבען אַ שייכות די וואַהלען אין דער קהלה- פּערוואַלטונג צו אונז, פּראַטעט יודען פון אַ גאַנץ יאָהר, אַז די דאָזאַרעס ווערען נאָר געוועהלט פון די 18 פּרנסים טאָ וואָס געהט עס אונז אָן?

אַט דאָס מיינט טאקי דער פּסוק, אַז אין די וואַהלען בעטייליגען זיך דירעקט נאָר 18 פּערזאָן, נאָר אונדי- רעקט בעטייליגען זיך הונדערטער, יע- דע פּראַקציע האָט איהרע אָנהענגער וואס ארבייטען הינטער די קלייטען און מען קאַמביוירט און מען אַינ- טריגירט און מען שוויצט און אפּ- לי: די וואס האַבען נישט קיין דירעקטען שייכות צו די וואַהלען גע- מען מיר די טישעס אין דער ערש- טער אַלעזע לויפען אויך און רעדען און איבערשמועסען וועגען די "געשעהעני- שען", וואס קומען פאַר אַ דאַנק די וואַהלען.

אַרום די וואַהלען.

דאָרט אין דער קהלה קומען פאַר די וואַהלען און דערווייט קומען די פּער- שוינדלעך, וואס לעכצען נאָך מחלוקות העצען דערווייט הינטען אַרום און מען רופּט פּערוואַלטונגען מיט פּראַטעסטען און מען מאַכט אָן אַ טומעל.

דאס איז געווען נאָך די וואַהלען פון פּרעוועטור אין קהלה-ראט, אויך נאָך די וואַהלען פון דער באַנק ספּה-ל- דויעלשטי און ווער ווייסט וואָס עס וועט זיך נאָך אַבטהוון צווישען די פּער- שוינדלעך בעת און אַרום די וואַהלען

קאַמאָניקאַט

דערמיט זענען מיר מודיע אונזער ג' קונדשאפט, אז יעדער אַריגינעלער זאָק אַמאָניאַקאַל-זאַדע (פּיזשעלע) פון די

ZAKŁADY SOLVAY w POLSCE

איז בעצייכענט מיט אַנאָויפּדרוק

ZAKŁADY SOLVAY w POLSCE
T. z O.P

SODA KALCYNOWANA

(AMONIAKALNA)

98%

און איז פּערזעהען מיט אַ פּאַפּריק פּלאַמבע.

דער אויפדרוק און די פּלאַמבע גאַראַנטירען די פּולווערטיגע אויסאַרבייטונג, אויף וואָס מיר בעטען אַכטונג צו געבען ביים קויפּען.

Zakłady Solvay w Polsce

Oddział w Częstochowie

ul. Handlowa 3, tel. 5-23.

וואַרשא, אין יוני 1931.

אַכטונג: שולדיגע אין פּערשפּרייטען פּאַלספיקאַטען אַלס אונזער אַריגינעלע אַמאָניאַקאַל-זאַדע (ביעלדלע) וועלען צוגעצויגען ווערען צו גע-ריכטליכער פּעראַנטוואָרטליכקייט.

מאַנטאַג, 7. 15. 7. ה. 2 אַ ווינער נאַכמיטאַג
אין אייגענעם זאַקאַל (אַלעע 10, פּראַנט)

די אַלגעמיינע פּערזאַמלונג פון פּרויען-פּעראַיין „צורהיי”

מיט פּאַלגענדען טאַג-אַרדנונג: (1) ערעפּונג (2) וואַהל פון אַ פּאַרזענדער (3) בעריכט פון דער טע-טיגקייט פאַרן יאָר 1930. (4) ברויטע פאַר 1931. (5) וואַהל פון אַ פּערזאַמלונג און רעזולטאַט-קאָמיטע (6) פּרייע פּאַרשלאַגען.
עס ווערט געבעטען די מיטגלידער צו קומען.
בעמערקונג: אין פּאַל עס וועט נישט קומען די גענוגענדע צאהל מיטגלידער, וועט די פּערזאַמלונג פאַרקומען דעמולעבען טאַג און אַרס 4 נאַכמיטאַג, גלייבט ביי יעדער צאהל אַנוועזענדע.

WAŻNE DLA SKŁEPÓW KOLONJALNYCH!
W najbliższych dniach uruchamiamy
w Częstochowie przy ul. Spadek 8
MECHANICZNA FABRYKĘ TOREBEK PAPIEROWYCH
pierwszorzędnej jakości. Ceny przystępne
Zamówienia wykonane będą z wielką dokładnością.
Zdolny młody człowiek obez-
nany w branży kolonialnej
poszukiwany

Częstoch. Mechaniczna Fabryka Torebek
„POLPAK”
Częstochowa, ul. Spadek 8

Dbajcie o zdrowie oczu i kupujcie wszelkie okulary tylko w firmie **OPTYK MEDICAL** bo tam będziecie najlepiej obsługiwani fachowo.
Aparaty i wszelkie przybory fotograficzne za gotówkę i na raty.
Ceny bardzo niskie.

Optyk Medical
Z. ERNER
(b długoletni optyk w największych zakładach opt w Paryżu.)
ALEJA № 31.

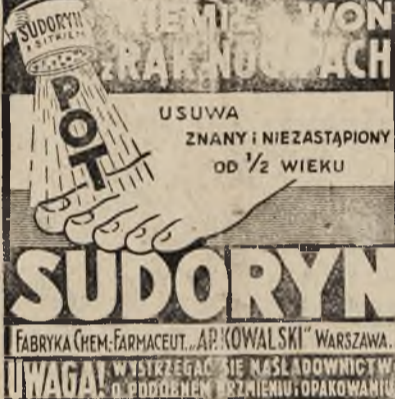
2 שעהנע ליכטיגע לופטיגע קע-לער-שטובען
גינסטיג אויף אַ וואוינונג עווענטועל אויף אַ ווערקשאַט שוין צו פּערזייגען.
ערקלויגען ביים סטרוש גאַרנאַרשקאַס 12.

די פּערוואַלטונג פון בית - לחם איז מודיע אז לויט זיין אייגענעם פּער-זאַנג איז ה' ראַזענפּלאַט אַגעשטעלט געוואָרען פון זיין אַמט אַלס אינקאַסענט פון דער געזעלשאַפּט און האָט נישט מעהר דאָס רעכט איינצוקאַסירען פאַרן בית-לחם.

KOSTJUMY kąpielowe
damskie, męskie i dziecięce
Najnowsze modele.
Wielki wybór.
Ceny b. niskie

M. OPATOWSKI
II Aleja 35
w podwórzu

SUDORYN
USUWA ZNANY I NIEZASTĄPIONY OD 1/2 WIEKU

FABRYKA CHEM.-FARMACEUT. AP. KOWALSKI WARSZAWA.
UWAGA! WYSTĘPIĆ SIĘ KASŁ ADONICZNY
na podłożu choroby OPAKOWANIE

Starszy felezer
S. MITTLER, Częstochowa
Piłsudskiego 5, I piętro
Telefon 8-04.

ODCISKI
ZGRUBIAŁA ZIEMIA
USUWA BEZ BÓLU, BEZPOWROTNE
LIMANT DO 40 LAT

KLAWIOL
FABRYKA CHEM.-FARMACEUT. WARSZAWA
AP. KOWALSKI

דער היגער שטאַדטישער קאַמיסאַר נאַמינירט אַלס קעלצער וויצע-וואַיעוואָדאַ.
דער היגער שטאַדטישער רעגירונגס-קאַמיסאַר ה' בראַטקאווסקי איז איצט נאַמינירט געוואָרען אַלס וויצע וואַיע-וואָדאַ אין קעלצער וואַיעוואָדאַשאַפּט, אויפ'ן אַרט פון ביו איצטיגען וויצע-וואַיעוואָדאַ ד"ר קרעבאַל.
ווער עס וועט איבערנעמען דעם אַמט פון היגען קאַמיסאַר איז פּאַרלוי-פיג נאָך אונגעוואוסט, יעדענפאַלס וועט דער ביו איצטיגער קאַמיסאַר פּאַרלויפיג נור צופאַהרען אין קעלצ ביו עס וועט נאַמינירט ווערען אַנאַ-דערער קאַמיסאַר.
די טעג וועט שוין פאַרקומען די אַפיציעלע געזענונגס-זיצונג פון דעם קאַמיסאַר מיט דעם ביי-ראַט.
פּעראַיין פון עלעקטרישע אינסטאַ-לאַטערען אין טשענסטאַכאָוו.
צוליב דעם וואָס די היגע עלעק-טראַניווע האָט לעצטענס אַנגעהויבען אַדורכצופיהרען פּערשידענע עלעקטרי-שע אינסטאַלאַציעס - אַרבייט, פּעראַר-זאַכענדיג אַ גרויסע קאַנקורענץ די הי-גע אונטערנעמהער פון עלעקטרישער אינסטאַלאַציע - האַבען די לעצטע גע-גינדעט אַ פּעראַיין וועלכער וועט זיך שטעלען די אויפגאַבע אַנצוהייטען זיי-ערע אינטערעסען און פּערקלענערען די פּערכאַפּערישע אַפּעטיטען פון דער היגער עלעקטראַנווע.
געגרינדעט אַ קאַמיטעט צו פּייערן דעם 15-יעהריגען יובל פון דער ווילבער טרופע.
15 יאָר ווערט, זינט עס איז גע-גינדעט געוואָרען די „ווילבער טרופע”. אין אַלע שטעט פון פּוילען ווערען געגרינדעט יובל-קאַמיטעטען צו פּייערן דעם יובל פון דער ווילבער טרופע.
אַזא קאַמיטעט איז אויך געגרינדעט געוואָרען אין טשענסטאַכאָוו. דער קאַמיטעט וועט אויסנוצען די געלע-גענהייט וואָס די ווילבער טרופע וועט

דאַנק אַנונג
אונזער האַרציגע דאַנק דרייען מיר אַרס דעם זעהר חשוב'ן ד"ר פּרענקענבערג פאַר זיין אויסריכטיגע און ראַדיקאַלע הילף, וואָס ער האָט געגעבען מיין פּרוי, וועלכע האָט געליטען אויף אַ קאַפּ-קראַנקהייט און די שפּיטאַל-פּאַפּעסאַרען אין קראַקאַ האַבען איהר אַנגעזאָגט דאָס לעבען און נור אַ דאַנק די מיהאַמט און אַנגעשטרענגטע קראַציע פון ד"ר פּרענקענבערג האָט מיין פּרוי צוריק בעקומען דאָס געזונד. זאַל עה האַבען העלפּען אין זיין ווייטערדיגע נוצליכע אַרבייט לטובת דער מענשהייט.
געבען מיר דעם חשוב'ן ד"ר סטעפאַן קאַהן ווי אויך די געהערטע דאַקטאָר פּר-מאַריאַ קאַהן, פאַר זייער אַנגענומענע בעהאַנדלען מיין פּרוי בעת איהר קינפּעט און וועלכע מיר האָבען צו פּערדאַנקען דעם גליקליכען געבורט פון אונזער טעכטערלי.
זאַל זיי גאָט געבען געזונד און העלפּען אין זייער ווייטערדיגע אַרבייט לטובת די אַרומע יודישע בעפעלקערונג.
דוד אַלי רונג און פּרוי מאַסטאַוע 17.

צעסט נור שטיינמעץ = פּרויטיט!
די וועלט-בעריהמטע פּירמע „שטיינמעץ” האָט איבערגעגעבען אויף טשענסטאַכאָוו-ראַדאַמסק און אומגענענד דאָס אויסשליסליכע אויסבאַקען פון שטיינמעץ-ברויט דער היגער בעוואוס-טער בעקער פון ה' קאַזלאָווסקי, אַלעע 30 (עגזיסטירט שוין העכער 40 יאָר).
דאָס אויסבאַקען גופא איז פּאַטענטירט. - עס איז צו בעקומען פּאַלגענדע סאַרטען: 1 סאַרט: קאַרן - פּרויטיט, אַ גלענצענד מיטעל אויף אפּסטרוקציע 2 סאַרט: „פּאַשיל” - פאַר מאַגען - ליידענדע 3 סאַרט: „גראַהאַם” (קנייפּס), ספּעציעל פאַר צוקער - ליידענדע. עסט נור שטיינמעץ-ברויט און איהר וועט געזונט זיין!!!

וואַסער-לייטונג און קאַנאַליזאַציע-אינסטאַלאַציעס
גוט און ביליג פיהרט אַרס די פּירמע
F. KARP, Częstochowa
Piłsudskiego 9. Telefon 833
אַלס לאַנגיעהריגער פּראַקטיקאַנט אין אויסלאַנד גיב אין גאַראַנטיעס פאַר אַלערליי וואַסערלייטונג און קאַנאַליזאַציע-אינסטאַלאַציעס, וועלכע ווערען דורך מיר אַויסגעפיהרט זאָרגפּעליג.
בעמערקונג: ביי'מיר זענען צו בעקומען די נייעסטע קלאַזעט דורכוואש-אַפאַראַטען צו ביליגע פּרייען.

ערנידריגע פּרייען! 1-טער פּלאַץ-80 גר., 2-טער פּלאַץ-1 זל.
גרויסער לעכענס = פּילם

KOBIE TA BEZ SERCA CASINO.
די פּרייען זענען ערנידריגט קרוצסלאַ פון 80 גראַשען.

Pieśń żywiołów
דראַמאַ פון ליעבע און אַפּפּערוויליגקייט אין 10 אַקטען א. ט.
אין די הויפט-רעלען: לופאַ וועלען, גאַרי קופּער, לואי וואַלדיים.
KULTURA CIAŁA
איבער'ן פּאַראַם געווימעט די נייעסטע מעטאָדען פון קערפּער-פּלענע
אַלס צוגאַבע קלאַנג - וואָך „אויגען פון דער וועלט”
ביליגע פּרייען פון 50 גר. ביז 1 זל.
Miasto miliona poległych
צום ערשטען מאל די היסטעניש איג'ס קלאַנג די צופאַרען אין די ווילדע דושונגען עמאַציאָנעלער אינהאַלט לייכט-קלאַנג-עפעקטען-דאָס אַלץ אילוסטירט דער פּילם א. נ.
Tarczan — władca dżungli
פאַר יוגענד ערלויבט!

Teatr „ODEON”
אַלעע 27
לעצטער טעאָט 9-30 אָווענד.
קרוצסלאַ 1-טע-2-טע פּלעצער
1 זל. און 1 זל. 20 גר.
ערשטער מוסטער-האַפּטער קלאַנג-קינאַ
Nowości
אַלעע 12
לעצטער טעאָט 9-30 אָווענד.
היינט און ווייטערע טעג.

„KOWALSKINA”
USUWA NAJSILNIEJSZE
BÓLE GŁOWY
FABRYKA CHEM.-FARMACEUTYCZNA AP. KOWALSKI WARSZAWA.

